

умови договору екологічного страхування: так, він повинен мати назву документа; найменування та адресу страховика; найменування страхувальника, його адресу; зазначення об'єкта страхування; розмір страхової суми за договором; перелік страхових випадків, страхових ризиків; розміри страхових внесків (платежів, премій) і строки їх сплати; страховий тариф; строк дії договору; порядок зміни і припинення дії договору; умови здійснення страхової виплати (страхового відшкодування); причини відмови у страховій виплаті; права та обов'язки сторін і відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору; інші умови за згодою сторін; підписи сторін.

У законопроекті також передбачено момент, за яким на страховика лягає відповідальність по відшкодуванню шкоди, спричиненої третім особам: він починається з дати укладання договору, але не раніше сплати страхувальником страхового внеску.

Порядок та умови страхового відшкодування в законопроектах, що розглядаються, практично однакові. Так, у разі настання страхового випадку страховик здійснює виплату страхового відшкодування третім особам за шкоду, заподіяну внаслідок аварійного забруднення навколишнього природного середовища, згідно із законодавством.

Страхове відшкодування не може перевищувати розмір прямих збитків, заподіяних третім особам унаслідок аварійного забруднення навколишнього природного середовища, та ліміт відповідальності страховика у разі його встановлення у договорі страхування.

Виплата страхового відшкодування здійснюється на підставі документів, що підтверджують факт настання страхового випадку та розмір шкоди, зокрема:

1) *Страхового акта* (аварійний сертифікат), складеного страховиком або уповноваженою ним особою (аварійним комісаром), яка згідно із законодавством має право визначати причини настання страхового випадку та розмір шкоди, заподіяної внаслідок аварійного забруднення навколишнього природного середовища. Розмір заподіяної шкоди визначається на основі відповідних нормативно-правових актів, що затверджуються КМУ.

2) *Документального підтвердження факту настання страхового випадку;*

3) *Заяв, поданих у зв'язку з настанням страхового випадку.*

4) *Інших документів, передбачених договором екологічного страхування.*

Відшкодуванню при екологічному страхуванні не підлягає шкода:

пов'язана з генетичними наслідками, зумовленими аварійним забрудненням навколишнього природного середовища;

заподіяна майну, життю та здоров'ю працюючих у страхувальника.

Якщо стосовно страхувальника на момент настання страхового випадку діяли інші договори екологічного страхування щодо одного ризику аварійного забруднення навколишнього природного середовища, то кожен страховик виплачує третім особам страхове відшкодування пропорційно частці страхової суми згідно з укладеним договором екологічного страхування у загальній страховій сумі у межах заподіяної шкоди.

Руденко Г. Б. вважає, що *відшкодуванню за рахунок страхових внесків також не підлягають витрати, пов'язані зі сплатою штрафних санкцій за забруднення навколишнього природного середовища, і ця точка зору, на нашу думку, є правильною.*

У законопроектах *встановлений ліміт відповідальності страховика, й згідно з ним розмір відшкодування третім особам шкоди, заподіяної внаслідок аварійного забруднення навколишнього природного середовища, може обмежуватись лімітом відповідальності страховика:*

1. Ліміт відповідальності страховика може встановлюватися на весь строк дії договору екологічного страхування для виплат за позовом (позовами).

Верховної ради України законопроектів, його необхідно відкоригувати з врахуванням тих позитивних положень, які містить в собі інший законопроект.

2. Необхідно закріпити в законопроекті положення про те, що шкода може бути завдана не тільки майновим інтересам третіх осіб, але й *життю і здоров'ю* людей, а також шкода може бути заподіяна й природним ресурсам.

3. Необхідно закріпити в законопроекті положення про те, що не підлягає відшкодуванню за рахунок страхових внесків шкода, яка заподіяна внаслідок навмисних дій з боку страхувальника або якщо вона заподіяна внаслідок непоборної сили. Не може підлягати страховому відшкодуванню шкода, спричинена поступовим забрудненням навколишнього природного середовища, або якщо вона є наслідком забруднення, яке виникло до моменту укладання страхового договору.

4. Необхідно затвердити положення про те, що обов'язковому екологічному страхуванню підлягають тільки ті суб'єкти господарювання (незалежно від форм власності), чия діяльність має підвищену (аварійну) небезпеку для навколишнього природного середовища, а також життя й здоров'ю людей. Інші суб'єкти господарювання можуть на добровільних засадах укладати угоди екологічного страхування.

5. У зв'язку з тим, що договір екологічного страхування у більшості випадків буде укладатися на великі суми, треба закріпити в законопроектах обов'язкові умови договору.

6. Необхідно закріпити в законопроекті положення про те, що відшкодування шкоди понад встановленого в угоді ліміту повинно проводитись за рахунок Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, з наступним переходом цього зобов'язання до Екологічних фондів страхових гарантій, що будуть знов створюватись.

Якнайшвидше прийняття Закону України "Про екологічне страхування" з урахуванням практичних висновків та пропозицій автора дозволить, на нашу думку, вирішити безліч правових питань, які виникають сьогодні у зв'язку з відшкодуванням шкоди третім особам й навколишньому природному середовищу в цілому.

Література

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" // *Відомості Верховної Ради*. — 1991. — N 41. — ст. 546
2. Закон України "Про страхування" // *Відомості Верховної Ради*. — 1996. — N 18. — ст. 78
3. Закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" // *Відомості Верховної Ради*. — 1995. — N 12. — ст. 81
4. Указ Президента України від 04. 02. 2003 р. №76/2003 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 листопада 2002 року "Про стан техногенної та природної безпеки в Україні"
5. Проект Закону України "Про екологічне страхування", Руденко Г. Б. (офіційний сайт Верховної Ради України www.rada.kyiv.ua)
6. Проект Закону України "Про екологічне страхування", від КМ України (офіційний сайт Верховної Ради України www.rada.kyiv.ua)
7. Костицький В. Екологічне страхування // *Право України*. — 1998. — № 11. — С. 68-73.

